

Wymagania edukacyjne – Biznes i zarządzanie, klasa I technikum

Kompetencje przedsiębiorczo-osobowe

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	zna pojęcie przedsiębiorczości, wymienia osoby przedsiębiorczej, rozumie pojęcie
Dostateczna	opisuje wpływ przedsiębiorczości na gospodarkę, zna różnicę między ujęciem psychologicznym a ekonomicznym.
Dobra	samodzielnie wykonuje analizę SWOT, interpretuje wyniki, zna błędy komunikacji i sposoby zapobiegania im.
Bardzo dobra	potrafi zastosować SWOT do realnego przypadku (np. własnego pomysłu biznesowego), porównuje różne style komunikacji i ich skuteczność
Celująca	projektuje plan rozwoju własnych kompetencji przedsiębiorczych lub przygotowuje model biznesowy przedsięwzięcia, wskazując mocne/słabe strony i ryzyka.

Umiejętność radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	zna podstawowe pojęcia: asertywność, manipulacja.
Dostateczna	wskazuje techniki kreatywnego myślenia i przykłady innowacji.
Dobra	analizuje przykłady kreatywności i innowacji oraz ich wpływ na biznes.
Bardzo dobra	porównuje różne techniki kreatywnego rozwiązywania problemów, wskazuje barierę innowacyjności.
Celująca	proponuje własne innowacyjne rozwiązania: projekt społeczny/biznesowy z wykorzystaniem metod kreatywnego myślenia.

Realizacja projektów – Specyfika

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	rozdziela projekt od procesu.
Dostateczna	zna etapy projektu.
Dobra	samodzielnie opisuje cele projektów.
Bardzo dobra	planuje harmonogram działań w projekcie wskazuje role w zespole.
Celująca	opracowuje i prezentuje własny projekt (biznesowy lub społeczny), stosując wszystkie elementy planowania.

Realizacja projektów – Budżet

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	zna pojęcie budżetu i etapy jego tworzenia
Dostateczna	omawia przyczyny przesunięć budżetowych
Dobra	przygotowuje prosty budżet projektu, zna finansowanie.
Bardzo dobra	analizuje różne źródła finansowania i wybiera optymalne do projektu.
Celująca	opracowuje kompletny budżet dla własnego projektu i uzasadnia przyjęte rozwiązania finansowe.

Realizacja projektów – Sprawozdanie i analiza ryzyka

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	zna elementy raportu i pojęcie ryzyka.
Dostateczna	omawia etapy analizy ryzyka, zna metody zarządzania.
Dobra	przygotowuje raport z projektu, wymieni ryzyka.
Bardzo dobra	samodzielnie przeprowadza analizę ryzyka proponuje działania ograniczające zagrożenia

Celująca	tworzy pełne sprawozdanie z projektu (z ryzyka, budżetem, rekomendacjami), porównanie kilku alternatywnych rozwiązań.
----------	---

Wiedza o gospodarce – Podmioty

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	wymienia podmioty i ich podstawowe funkcje
Dostateczna	omawia źródła finansowania i wydatki.
Dobra	analizuje przykłady, przedstawia rolę NG
Bardzo dobra	porównuje funkcje różnych podmiotów i ich wpływ na gospodarkę.
Celująca	opracowuje własną analizę roli podmiotów gospodarce lokalnej lub globalnej.

Wiedza o gospodarce – Mechanizmy rynkowe

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	zna prawo popytu i podaży.
Dostateczna	omawia podział popytu i podaży, zna prawo ceteris paribus.
Dobra	przedstawia graficznie krzywe popytu i podaży, zna zasadę ceteris paribus.
Bardzo dobra	analizuje przykłady zaburzeń równowagi rynkowej i skutki interwencji państwa.
Celująca	prognozuje wpływ zmiany czynników (np. płacy minimalnej, inflacja) na popyt, podaż w konkretnym przykładzie.

Wiedza o gospodarce – Prawa konsumenta

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	zna prawa konsumenta i instytucje.
Dostateczna	rozdziela rodzaje reklamacji.
Dobra	analizuje reklamy i oferty, zna różnicę między

	wadą fizyczną a prawną.
Bardzo dobra	przygotowuje poprawne pisemne zgłosze reklamacji lub odwołania, zna mechanizm ochrony konsumenta w UE.
Celująca	prowadzi mini-projekt (np. kampania edu o prawach konsumenta w szkole).

Wiedza o gospodarce – Parametry gospodarcze

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	zna pojęcia: PKB, inflacja, bezrobocie.
Dostateczna	odróżnia PKB od PKB per capita, zna typy i bezrobocia.
Dobra	interpretuje dane statystyczne.
Bardzo dobra	analizuje zależności między parametrami inflacja a bezrobocie).
Celująca	samodzielnie opracowuje i prezentuje an gospodarczą na podstawie danych (np. z (

Wiedza o gospodarce – Budżet państwa i Jednostek Samorządu Terytorialnego

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	zna źródła dochodów i wydatków, rozum pojęcie deficytu.
Dostateczna	omawia zasady budżetowe, klasyfikację C
Dobra	wskazuje różnice między budżetami pańs samorządu.
Bardzo dobra	analizuje konsekwencje deficytu i długu publicznego dla gospodarki.
Celująca	przygotowuje własną propozycję uproszc budżetu (np. szkoły lub gminy), omawia racjonalność wydatków.

Wymagania edukacyjne Biznes i Zarządzanie klasa 2:

I Finanse osobiste

Ocena dopuszczająca:

- wyjaśnia, czym jest pieniądz,
- wyjaśnia, czym jest postawa wobec pieniędzy,
- wymienia i wyjaśnia podstawowe zasady tworzenia budżetu gospodarstwa domowego,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: *podatki, osoba fizyczna, osoba prawna*,
- wymienia podstawowe rodzaje podatków w Polsce,
- wyjaśnia, kto i od czego płaci podatek PIT,
- definiuje dochód, przychód i kwotę wolną od podatku.

Ocena dostateczna:

- wymienia cechy pieniądza,
- rozróżnia wybrane typy postaw ludzi wobec pieniędzy,
- wymienia zalety i wady wybranych typów postaw ludzi wobec pieniędzy,
- określa podstawowe kategorie dochodów i wydatków gospodarstwa domowego,
- określa i omawia funkcje podatków,
- przedstawia sposoby obliczania podatku PIT.

Ocena dobra:

- charakteryzuje funkcje i formy pieniądza,
- wyjaśnia zjawisko inflacji,
- określa własną postawę wobec pieniędzy,
- wyjaśnia, czym jest dojrzałość finansowa,
- omawia praktyczne sposoby zarządzania budżetem domowym,
- wymienia i opisuje podatki opłacane przez członków gospodarstwa domowego,
- dobiera sposób rozliczeń podatku PIT i ulgi możliwe do zastosowania.

Ocena bardzo dobra:

- omawia obieg pieniądza w gospodarce,
- podaje przyczyny i skutki inflacji,
- charakteryzuje poziomy dojrzałości finansowej,
- formułuje rady dotyczące unikania spirali zadłużenia oraz możliwości wyjścia z niej,
- charakteryzuje rolę podatku VAT.

Ocena celująca:

- wymienia sposoby przeciwdziałania inflacji,
- wyjaśnia, czym jest inteligencja finansowa,
- omawia wpływ podatków na funkcjonowanie gospodarki, przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych.

II Usługi finansowe i ubezpieczenia społeczne

Ocena dopuszczająca:

- dokonuje podziału instytucji rynku finansowego w Polsce,
- wyjaśnia znaczenie terminów: *limit debetowy, kapitalizacja odsetek, karta płatnicza, gwarancja depozytów*,
- wymienia podstawowe rodzaje usług bankowych,
- wymienia i rozumie podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: *kredyt, kredyt konsumencki, rzeczywista roczna stopa oprocentowania, pożyczka, zastaw hipoteczny, zdolność kredytowa*,
- identyfikuje rodzaje kredytów według różnych kryteriów,
- wymienia zasady bezpieczeństwa i zagrożenia przy korzystaniu z systemów elektronicznych związanych kredytami,
- wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: *ubezpieczyciel, ubezpieczony, polisa ubezpieczeniowa, ogóln warunki ubezpieczenia, suma ubezpieczenia*,
- wymienia i rozumie zasady bezpieczeństwa i zagrożenia przy korzystaniu z elektronicznych usług ubezpieczeniowych,
- wymienia sposoby oszczędzania na emeryturę,

Ocena dostateczna:

- przedstawia międzysektorowe instytucje rynku finansowego w Polsce,
- rozróżnia rodzaje kont osobistych,
- porównuje oferty wybranych usług bankowych,
- omawia podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w wypadku umowy kredytu konsumenckiego,
- wymienia najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki,
- podaje różnice między kredytem a pożyczką,
- porównuje oferty banków i poza bankowych instytucji pożyczkowych w zakresie kredytów i pożyczek,
- wymienia i charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń według różnych kryteriów,
- porównuje oferty zakładów ubezpieczeń na przykładzie ubezpieczenia nieruchomości,

Ocena dobra:

- wyjaśnia zasady funkcjonowania lokat bankowych, wymienia i charakteryzuje ich rodzaje,
- identyfikuje rodzaje kart płatniczych,
- wyjaśnia zasady wyboru najlepszej lokaty, z uwzględnieniem realnej stopy procentowej,
- ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie,
- wskazuje rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredytów,
- wyjaśnia relację zakresu ochrony i sumy ubezpieczenia do wysokości składki,
- charakteryzuje system zabezpieczenia społecznego (ubezpieczenia społeczne i zdrowotne),
- wymienia i charakteryzuje wybrane rodzaje ubezpieczeń osobowych,

Ocena bardzo dobra:

- charakteryzuje najważniejsze instytucje rynku finansowego w Polsce oraz objaśnia ich znaczenie w funkcjonowaniu gospodarki, przedsiębiorstw i konsumentów,
- wyjaśnia konieczność wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania środków finansowych na emeryturę,

Ocena celująca:

- analizuje przykładową umowę pożyczki,

III Oszczędzanie i inwestowanie

Ocena dopuszczająca:

- wyjaśnia znaczenie pojęć: *inwestowanie, oszczędzanie, instrument finansowy, papiery wartościowe, obligacje, akcje*,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: *makler, indeks giełdowy, ceduła giełdowa, hossa, bessa*,
- wymienia i charakteryzuje instytucje rynku kapitałowego w Polsce,
- określa miejsce GPW w systemie rynku kapitałowego,
- wyjaśnia, czym są fundusze inwestycyjne,
- wyjaśnia znaczenie pojęć: *jednostka uczestnictwa, certyfikat inwestycyjny*,
- wymienia i charakteryzuje postawy oszczędzających i inwestorów,

Ocena dostateczna

- identyfikuje rodzaje inwestycji według różnych kryteriów (przedmiot inwestycji, podmiot inwestowania),
- wymienia i omawia rynki giełdowe na GPW,
- wymienia i charakteryzuje rodzaje funduszy inwestycyjnych, uwzględniając potencjalne zyski roczne oraz ryzyko wystąpienia strat,
- charakteryzuje prawdziwego inwestora,

Ocena dobra:

- rozróżnia i charakteryzuje inwestycje rzeczowe i finansowe,
- wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych,
- analizuje tabele z informacjami giełdowymi,
- wyjaśnia mechanizm inwestowania w akcje na giełdzie papierów wartościowych na przykładzie GWP,
- wyjaśnia wagę podstawowych wskaźników giełdowych w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie,
- wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru formy inwestycji,
- definiuje inwestowanie spekulacyjne w inwestycje alternatywne,
- wykazuje różnice między inwestowaniem a hazardem,

Ocena bardzo dobra:

- wyjaśnia zależność między czasem i ryzykiem a zyskiem z inwestycji,
- wyjaśnia, dlaczego ważne jest korzystanie z wiarygodnych informacji przed podjęciem decyzji finansowych,
- omawia działania podejmowane przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie,
- dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka i wysokości potencjalnych zysków w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania,
- opisuje sposoby zachowania w sytuacji straty i zysku,

Ocena celująca:

- omawia rolę giełdy w gospodarce,
- przeprowadza symulowaną alokację środków finansowych w wybrane formy oszczędzania i inwestowania,
- ocenia przykłady praktyk i zachowań etycznych oraz nieetycznych na rynku finansowym i formułuje rekomendacje, co zrobić, żeby nie paść ofiarą nieuczciwych praktyk,

IV Osoba przedsiębiorcza na rynku pracy

Ocena dopuszczająca:

- definiuje planowanie własnej kariery zawodowej,
- wyjaśnia, czym są kompetencje zawodowe i kompetencje edukacyjne,
- wymienia i omawia sposoby poszukiwania pracy,
- wyjaśnia, czym jest aktywne poszukiwanie pracy,
- wymienia i omawia elementy dokumentów aplikacyjnych (uwzględniając Europass),
- wymienia zasady pisania CV i listu motywacyjnego,
- definiuje rozmowę kwalifikacyjną,
- wymienia i charakteryzuje zasady rozmowy kwalifikacyjnej,
- definiuje różnice pomiędzy zatrudnieniem a samozatrudnieniem oraz podaje ich zalety i wady,
- wymienia rodzaje umów o pracę,
- wymienia formy rozwiązania umowy o pracę,
- wymienia umowy cywilnoprawne (umowę-zlecenie, umowę o dzieło),
- rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne zarówno pracodawcy, jak i pracownika,

Ocena dostateczna:

- formułuje swoje cele zawodowe zgodnie z zasadą SMART,
- wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie rynku pracy (uwzględniając zawody deficytowe i nadwyżkowe, najczęstsze oczekiwania pracodawców),
- wymienia najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych,
- eksponuje swoje zalety,
- wymienia najczęściej popełniane błędy podczas rozmowy kwalifikacyjnej,
- wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracowników (w tym pracowników młodocianych) oraz pracodawcy,
- charakteryzuje reguły moralne i normy prawne jako elementy etycznego postępowania,
- wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie,
- definiuje, czym jest mobbing,

Ocena dobra:

- analizuje przykładowe kariery zawodowe znanych ludzi,
- rozpoznaje i ocenia własne kompetencje,
- uzasadnia konieczność jednoczesnego korzystania z kilku metod szukania pracy,
- przygotowuje dokumenty aplikacyjne związane z ubieganiem się o pracę,
- dokonuje autoprezentacji podczas symulowanej rozmowy kwalifikacyjnej,
- wymienia przejawy mobbingu, jego skutki oraz sposoby przeciwdziałania mu,
- wymienia zasady etycznego pracownika (kodeks etyczny),

Ocena bardzo dobra:

- planuje swoją karierę zawodową, wyróżniając jej etapy,
- porównuje swoje kompetencje z oczekiwaniami pracodawców celem oceny własnych szans i zagrożeń na rynku pracy,
- charakteryzuje trudności, z którymi borykają się osoby bezrobotne poszukujące pracy,
- koryguje swoje wystąpienie na podstawie konstruktywnej informacji zwrotnej,
- wyjaśnia, z czego wynikają różnice między wynagrodzeniem brutto a wynagrodzeniem netto,
- wymienia konsekwencje nieetycznych zachowań w relacjach pracownik – pracodawca,

Ocena celująca:

- opracowuje plan swojej ścieżki edukacyjnej adekwatny do planu kariery zawodowej,
- analizuje formy zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych, a następnie wskazuje podstawowe cechy odróżniające je od umowy o pracę,
- analizuje poszczególne rodzaje umów o pracę, a następnie wskazuje ich zalety i wady z punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy,

V Przedsiębiorstwo

Ocena dopuszczająca:

- wyjaśnia znaczenie pojęć: *styl kierowania, motywowanie, efekt synergii*,
- wymienia cechy dobrego przywódcy (kierownika lub lidera) zespołu,
- wymienia główne sposoby motywowania pracowników,
- wymienia sposoby poszukiwania pomysłu na własny biznes,
- wyjaśnia, czym jest biznesplan,
- definiuje mikro-
i makro otoczenie projektowanego przedsiębiorstwa,
- definiuje, czym są przychód, koszty i dochód,
- wyjaśnia znaczenie pojęcia *etyka zawodowa*,
- wymienia działania etyczne i nieetyczne
w biznesie,
- wyjaśnia znaczenie pojęcia *korupcja*,
- definiuje i omawia istotę
i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Ocena dostateczna:

- wymienia i charakteryzuje elementy oraz przebieg procesu zarządzania,
- wymienia i omawia zasady organizacji pracy
w przedsiębiorstwie,
- wymienia style zarządzania i wyjaśnia, na czym one polegają,
- wymienia i opisuje możliwe źródła finansowania działalności gospodarczej,
- wskazuje najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstwa,
- wymienia i omawia zasady sporządzania biznesplanu,
- wymienia i charakteryzuje elementy biznesplanu,
- wymienia i charakteryzuje rodzaje kosztów,
- wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie,
- identyfikuje rodzaje korupcji,
- wymienia przyczyny
i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji,
- wymienia i charakteryzuje korzyści dla otoczenia wynikające ze społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw,
- wymienia i charakteryzuje korzyści dla firm wynikające
ze społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Ocena dobra:

- dowodzi skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania
i kontrolowania podwładnych,
- wyjaśnia, na czym polega kontrolowanie w procesie zarządzania przedsiębiorstwem,

- znajduje pomysł na własną działalność gospodarczą na podstawie analizy rynku i doświadczenia innych przedsiębiorców,
- wymienia i charakteryzuje etapy zakładania własnej działalności gospodarczej,
- uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa,
- sporządza w zespole wstępną koncepcję własnego biznesu,
- analizuje mikro- i makro otoczenie projektowanego przedsiębiorstwa,
- dowodzi negatywnego wpływu szarej strefy na gospodarkę.

Ocena bardzo dobra:

- wykazuje znaczenie zarządzania w osiąganiu celów przedsiębiorstwa,
- dokonuje oceny pomysłu na własną działalność gospodarczą pod względem innowacyjności,
- identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa, wykorzystując metodę SWOT,

Ocena celująca:

- wykazuje znaczenie ochrony własności intelektualnej w prowadzonej działalności,
- dokonuje prezentacji koncepcji własnego biznesu i na podstawie komunikatów zwrotnych modyfikuje jej elementy,
- dokonuje rachunku zysków i strat,
- tworzy i analizuje plan finansowy projektowanego przedsiębiorstwa.

Sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów – Biznes i Zarządzanie

1. Uczeń jest oceniany w ciągu semestru w zakresie wiedzy i umiejętności z obszaru biznesu, przedsiębiorczości i zarządzania, w szczególności za:

- wiedzę teoretyczną** (pojęcia, definicje, modele zarządzania),
- umiejętności analityczne** (analiza case study, sprawozdań finansowych, SWOT),
- umiejętności praktyczne** (tworzenie biznesplanów, planowanie działań, rozwiązywanie problemów),
- umiejętności miękkie** (praca zespołowa, komunikacja, wystąpienia publiczne),
- wkład pracy** (systematyczność, aktywność, zaangażowanie, inicjatywa).

2. Formy sprawdzania:

- **Sprawdziany pisemne** – obejmujące teorię oraz zadania problemowe i obliczeniowe.
- **Kartkówki** – krótkie prace z ostatnich 2–3 lekcji.
- **Odpowiedzi ustne** – definicje, opisy procesów, argumentacja.
- **Case study** – analiza i rozwiązanie problemów biznesowych.

- **Projekty grupowe i indywidualne** – np. biznesplan, strategia marketingowa, symulacja decyzji menedżerskich.
- **Prezentacje** – wystąpienia dotyczące wybranych zagadnień.
- **Portfolio ucznia** – zbiór projektów, analiz i refleksji.

3.Skala ocen (dla prac pisemnych):

0–34% – niedostateczny
 35–50% – dopuszczający
 51–70% – dostateczny
 71–90% – dobry
 91–99% – bardzo dobry
 100% – celujący

4.Zasady sprawdzania:

1. Sprawdziany zapowiadane są z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem.
2. Kartkówki mogą być niezapowiedziane.
3. Nieobecny uczeń ma obowiązek zaliczyć sprawdzian w terminie do 2 tygodni.
4. Projekty i prezentacje oceniane są wg kryteriów: poprawność merytoryczna, kreatywność, sposób prezentacji.
5. Nauczyciel oddaje poprawione prace w terminie do 2 tygodni.

5.Ocena śródroczna i końcoworoczna:

- Nie jest średnią arytmetyczną ocen, lecz wynika z całości postępów ucznia.
- Pod uwagę brane są wszystkie formy aktywności, wiedza teoretyczna, umiejętności praktyczne i zaangażowanie.
- Przynajmniej jeden z obowiązkowych sprawdzianów musi być zaliczony na ocenę pozytywną.

6.Warunki ubiegania się o wyższą ocenę:

Uczeń może ubiegać się o ocenę wyższą niż przewidywana, jeżeli:

- przystąpił do wszystkich sprawdzianów i projektów,
- poprawił oceny niedostateczne w wyznaczonym terminie,
- nie ma nieusprawiedliwionych nieobecności.